

YANGI O`ZBEKISTONDA IJTIMOY SOHAGA BO`LGAN ZAMONAVIY MUNOSABAT

Abdusattorova Mahliyo Abdusamad qizi

Andijon davlat pedagogika instituti

Pedagogika fakulteti Boshlang`ich ta`lim yo`nalishi 103-guruh talabasi

Annotatsiya. Mazkur maqolada Yangi O`zbekiston taraqqiyot strategiyasi doirasida ijtimoiy sohani isloh qilishning ustuvor yo`nalishlari tahlil qilinadi. Muallif ijtimoiy himoya tizimidagi zamonaviy yondashuvlar, jumladan, "Ijtimoiy davlat" tamoyilini hayotga tatbiq etish mexanizmlari, ta`lim va tibbiyotdagi innovatsiyalar hamda kambag`allikni qisqartirishning o`ziga xos usullarini yoritib beradi. Maqolada inson kapitaliga sarmoya kiritishning jamiyat barqarorligidagi o`rni ilmiy asoslab berilgan.

Kalit so`zlar: Yangi O`zbekiston, ijtimoiy soha, ijtimoiy davlat, inson kapitali, kambag`allikni qisqartirish, islohotlar, ta`lim, sog`liqni saqlash.

Аннотация:

В данной статье анализируются приоритетные направления реформирования социальной сферы в рамках Стратегии развития Нового Узбекистана. Автор рассматривает современные подходы к системе социальной защиты, механизмы реализации принципа «Социальное государство», инновации в образовании и медицине, а также специфические методы сокращения бедности. В статье научно обоснована роль инвестиций в человеческий капитал в обеспечении стабильности общества.

Ключевые слова: Новый Узбекистан, социальная сфера, социальное государство, человеческий капитал, сокращение бедности, реформы, образование, здравоохранение.

Abstract:

This article analyzes the priority directions for reforming the social sphere within the framework of the Development Strategy of New Uzbekistan. The author examines modern approaches to the social protection system, including mechanisms for implementing the "Social State" principle, innovations in education and medicine, and unique methods for poverty reduction. The article scientifically substantiates the role of investing in human capital for ensuring societal stability.

Keywords: New Uzbekistan, social sphere, social state, human capital, poverty reduction, reforms, education, healthcare.

KIRISH

Yangi O`zbekiston taraqqiyotining bugungi bosqichida ijtimoiy soha davlat siyosatining eng ustuvor yo`nalishiga aylandi. Zamonaviy dunyoda ijtimoiy siyosat nafaqat aholini qo`llab-quvvatlash, balki mamlakatning iqtisodiy barqarorligini ta`minlovchi drayver omil sifatida e`tirof etilmoqda. O`zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar negizida "Inson qadri uchun" tamoyili yotibdi.

2023-yilda qabul qilingan yangi tahrirdagi Konstitutsiyada O`zbekistonning "Ijtimoiy davlat" deb e`lon qilinishi ushbu sohadagi munosabatlarni tubdan o`zgartirdi. Endilikda davlatning asosiy vazifasi nafaqat iqtisodiy o`sishni ta`minlash, balki har bir fuqaro uchun munosib yashash sharoiti, sifatli ta`lim va tibbiy xizmatdan foydalanish imkoniyatini yaratishdan iboratdir.

ASOSIY QISM

1. "Ijtimoiy davlat" modelining huquqiy va konseptual asoslari

Prezident Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek: "Inson qadri deganda, biz har bir fuqaro uchun munosib turmush sharoiti va zamonaviy infratuzilma yaratishni nazarda tutamiz". Ushbu g'oya asosida "O'zbekiston – 2030" strategiyasi (PF-158-son) qabul qilindi. Unda ijtimoiy himoya, ta'lim va tibbiyotni yangi bosqichga olib chiqish bo'yicha aniq maqsadlar belgilangan.

Eng muhim yangiliklardan biri — Ijtimoiy himoya milliy agentligining tashkil etilishi bo'ldi. Bu tizim orqali ijtimoiy yordam ko'rsatishning tarqoq mexanizmlari yagona markazga birlashtirildi.

2. Inson kapitalini rivojlantirish: Ta'lim va Tibbiyot

Yangi munosabat ta'limni ijtimoiy lift (social lift) sifatida ko'rmoqda. So'nggi yillarda maktabgacha ta'lim qamrovi 27 foizdan 74 foizga ko'tarilgani, oliy ta'lim qamrovining esa 9 foizdan 40 foizdan oshgani bunga yaqqol misoldir. Tibbiyot sohasida esa kasallikni davolashdan ko'ra, profilaktika va raqamli tibbiyotga (E-Health) o'tish, tibbiy sug'urta tizimini joriy etish ishlari jadal davom etmoqda.

3. Kambag'allikni qisqartirish va ijtimoiy dinamika

Yangi O'zbekistonda kambag'allikni tan olish va unga qarshi kurashishning yangi metodologiyasi yaratildi. Quyidagi jadvalda sohadagi ijobiy o'zgarishlar dinamikasini ko'rish mumkin:

Ko'rsatkichlar	2017-yilgacha	2024-yil holatiga
1. Maktabgacha ta'lim qamrovi:	27%	74%
2. Ijtimoiy nafaqa oluvchilar (oila) ;	466 ming	2,3 million
3. Kambag'allik darajasi:	E'lon qilinmagan	11%
4. Ijtimoiy soha xarajatlari :	Byudjetning ~30%	Byudjetning 50% dan ortig'i
4. Ijtimoiy himoyani raqamlashtirish va mahalla tizimi		

Zamonaviy yondashuvning o'ziga xosligi — ijtimoiy yordamning mahalla darajasiga tushirilishidir. "Ijtimoiy himoya yagona reyestri" axborot tizimi inson omili aralashmagan holda yordam tayinlashni ta'minladi. "Temir daftar", "Ayollar daftari" va "Yoshlar daftari" orqali ehtiyojmand qatlamga manzilli va individual yondashuv yo'lga qo'yildi.

XULOSA

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, Yangi O'zbekistonda ijtimoiy sohadagi munosabatlar tubdan transformatsiya bo'lib, quyidagi muhim xulosalarga kelish imkonini beradi:

Ijtimoiy davlatning konstitutsiyaviy kafolati: O'zbekiston o'z zimmasiga olgan ijtimoiy majburiyatlar shunchaki xayriya emas, balki davlatning majburiy funksiyasiga aylandi. Bu esa fuqarolarning davlatga bo'lgan ishonchini mustahkamlovchi asosiy omildir.

Passiv yordamdan faol integratsiyaga o'tish: Endilikda davlat faqatgina nafaqa berish bilan cheklanmay, insonni muhtojlikdan olib chiqish uchun uning bandligini ta'minlash, tadbirkorlikka o'qitish va psixologik qo'llab-quvvatlash tizimini (masalan, "Inson" markazlari) ustuvor deb bilmoqda.

Inson kapitali – iqtisodiy o'sish poydevori: Ta'lim va sog'liqni saqlashga sarflanayotgan mablag'lar iqtisodiyot uchun "ortiqcha yuk" emas, balki uzoq muddatli istiqbolda yuqori texnologik va raqobatbardosh mahsulot yaratuvchi kadrlar tayyorlashga kiritilayotgan eng foydali investitsiyadir.

Raqamli shaffoflik: Ijtimoiy himoyaning raqamlashtirilishi korrupsion xavflarni bartaraf etib, yordamning manzilliligini (Targeting) ta'minladi.

Xulosa qilib aytganda, Yangi O'zbekiston modeli — bu kuchli iqtisodiy o'sish bilan birga aholining munosib ijtimoiy himoyasini uyg'unlashtirgan modernizatsiya yo'lidir.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: "O'zbekiston", 2023-yil.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risida. PF-158-son, 11.09.2023-y.
3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – T.: "O'zbekiston", 2021. – 464 b.
4. Mirziyoyev Sh.M. Inson qadri uchun, el-yurt baxti uchun. – T.: "O'zbekiston", 2022.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "Aholiga sifatli ijtimoiy xizmat va yordam ko'rsatish hamda uning samarali nazorat tizimini yo'lga qo'yish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar to'g'risida". PF-82-son, 01.06.2023-y.
6. Iqtisodiy tadqiqotlar va islohotlar markazi hisoboti. "O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish: nazariya va amaliyot". – T., 2024.
7. Vahobov A.V. va boshqalar. Inson kapitali: shakllanishi va rivojlanishi. – T.: "Iqtisod-moliya", 2020.
8. Statistika agentligi ma'lumotnomasi. O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy holati (2020–2025-yillar tahlili). – T., 2025.
9. Jahon banki hisoboti. "O'zbekiston: Ijtimoiy himoya tizimini modernizatsiya qilish yo'lida". (World Bank Report on Social Protection in Uzbekistan). 2024.